

Voedseltransitie onder de loep

Ondernemend duurzaam | Mei 2024

Research

Thema
Voedseltransitie

Pieter Heijboer
Head Investment
Strategy & Research

Danny Dekker
Lead Sustainability
Expert

Anna Ferschtman
Sustainability writer

Ons huidige consumptiepatroon en de manier waarop voedsel wordt geproduceerd zijn belangrijke oorzaken van klimaatverandering en het verlies aan biodiversiteit. Van Lanschot Kempenn gelooft daarom dat een transformatie van het voedselsysteem naar een meer duurzaam systeem – waarin voedsel op een gezonde en duurzame manier wordt geproduceerd – van groot belang is.

In deze Ondernemend Duurzaam kijken we naar het doel van deze voedseltransitie, wat er nodig is om dat te bereiken en – last but not least – welke rol beleggers hierbij kunnen spelen.

Een ongezond systeem

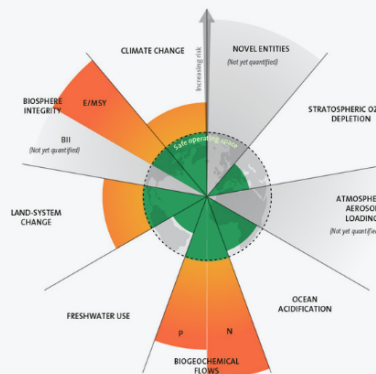
Onderzoek laat zien dat de grenzen waarbinnen wij als mensheid veilig kunnen functioneren, inmiddels sterk worden overschreden: wij vervuilen de aarde en putten deze uit.¹ Ons voedselsysteem is verantwoordelijk voor druk op meerdere planetaire grenzen die door wetenschappers zijn vastgesteld, zoals te zien op de afbeeldingen. Het is een belangrijke oorzaak voor onder andere:

- **Verlies aan biodiversiteit:** de huidige voedselproductie maakt intensief gebruik van ecosystemen en heeft een substantiële impact op de leefomgeving. Landbouw bedreigt 24.000 van de 28.000 soorten die op uitsterven staan.²
- **Overmatig landgebruik:** meer dan 33% van het land wordt gebruikt voor de productie van gewassen voor de veeteelt en voor het vee zelf. Slechts 18% wordt gebruikt voor het verbouwen van voedsel voor mensen.³
- **Klimaatverandering:** circa een derde van de broeikasgassen die wereldwijd worden uitgestoten is gerelateerd aan het voedselsysteem.
- **Ontbossing:** bijna 90% van de wereldwijde ontbossing wordt veroorzaakt door uitdijende landbouw.⁴

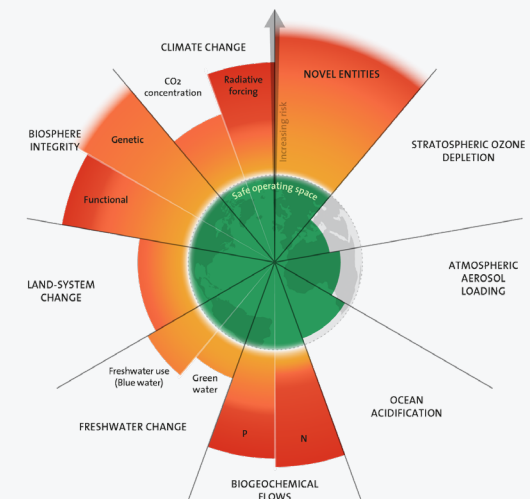
De paradox van het systeem is daarnaast dat een toenemend aantal mensen kampt met overgewicht en daaraan gerelateerde ziektes. Ook het veelvuldig gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen kan risico's vormen voor de gezondheid.⁵

Dit alles brengt hoge kosten met zich mee: primair in de gezondheidszorg, maar ook de pogingen om de negatieve gevolgen op de leefomgeving te beperken kosten geld. Bovendien wordt steeds duidelijker dat de bevolking in opkomende landen zeer kwetsbaar is voor voedselonzekeerheid. Dat komt bijvoorbeeld doordat klimaatverandering (dat mede veroorzaakt wordt door het voedselsysteem) risico's met zich meebrengt voor de voedselvoorziening.

2015

2023

1 Negen planetaire grenzen vastgesteld door het Stockholm Resilience Centre, april 2024.

2 United Nations Environment Programme 2021 'Food systems impact on biodiversity loss'.

3 Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services 2019; UN Environment Programme 'Frontiers Special Issue' 2023.

4 FAO 2023 - The state of food security and nutrition in the world.

5 European Environment Agency 2023 'How pesticides impact human health and ecosystems in Europe'.

Gezond, slim en duurzaam

De voedseltransitie moet leiden tot een duurzaam voedselsysteem, waarin voedsel op een gezonde, betaalbare, veilige en duurzame wijze wordt geproduceerd, gedistribueerd en geconsumeerd. Het is belangrijk om hierbij niet te vergeten dat er ook voedselzekerheid moet zijn: doorgaan op dezelfde voet veroorzaakt uitputting van de grond en mogelijke voedseltekorten. Ook bij een voedseltransitie moeten mensen er zeker van kunnen zijn dat er geen tekorten ontstaan.

Nader bekeken gaat de voedseltransitie (onder andere) om:

a) **Bevorderen van een gezond eetpatroon:** het gemiddelde eetpatroon in de ontwikkelde wereld leidt tot gezondheidsproblemen zoals overgewicht en bijbehorend risico op o.a. hart- en vaatziekten. Daarnaast veroorzaakt de hoge consumptie van dierlijke producten schade aan het milieu door de hoge uitstoot en grote hoeveelheden mest. Ook is er veel landbouwgrond nodig om vee op te laten grazen of veevoer op te verbouwen.⁶

Een mogelijke oplossing zou kunnen zijn om consumenten te bewegen minder dierlijke en meer plantaardiger eiwitten te eten. Deze verschuiving zou het gebruik van land kunnen verminderen, evenals de uitstoot van broeikasgassen. Ook de druk op de zorg zou hiermee kleiner kunnen worden. Partijen als multinationals, supermarkten en de horeca zouden meer gezonde en plantaardige producten kunnen aanbieden.

- b) **Slimmer produceren:** door een groeiende wereldbevolking is er meer voedsel nodig terwijl het landbouwareaal afneemt als gevolg van klimaatverandering en uitputting van de grond. Tegelijkertijd moet de CO₂-uitstoot worden verlaagd en zouden er minder chemicaliën moeten worden gebruikt. Wij zien verscheidene mogelijke oplossingen:
- Duurzame en/of regeneratieve landbouw kan de natuur en de vruchtbaarheid van de bodem herstellen en de biodiversiteit bevorderen. Ook de kwaliteit van het water verbetert. Een groter aanbod van biologische kunstmest, slimmere irrigatiesystemen en de verbetering van zaden (verhogen van de resistentie tegen ziektes) zouden hierbij kunnen helpen.
  - Door dierlijke producten te vervangen door plantaardige, kan de negatieve impact op het milieu worden verlaagd. Dan kan onder meer met nieuwe technieken voor het maken van kweekvlees en met behulp van vlees- en kaasvervangers.
  - Verlagen van de uitstoot van broeikasgassen, bijvoorbeeld door elektrificatie van landbouwmachines.⁷

⁶ Gezondheidsraad 2023 – Gezonde eiwittransitie; UNEP 2023, Frontiers Special issue.

⁷ UBS 2023 – 'Will we grow enough food?'; McKinsey 2023 'The agricultural transition: Building a sustainable future'.

“

Voor een leefbare toekomst is een aantal grote, duurzame transities noodzakelijk. Als Van Lanschot Kempen richten wij ons op de transities waar wij denken het verschil te kunnen maken. Dat zijn voor ons de **energie- en de voedseltransitie**. Ook besteden wij aandacht aan de **materialen transitie**.

- c) **Voorkomen van voedselverspilling en voedselverlies:** ieder jaar wordt er zo'n 1,3 miljard ton aan voedsel verloren of verspild. Dat is een derde van de totale voedselproductie.⁸ Minder verspilling leidt tot minder uitstoot, landgebruik en ontbossing én tot verbetering van de voedselzekerheid. Dit zou onder andere kunnen gebeuren door:
- Optimaliseren van de oogsten met verbeterd materieel.
  - Verbetering van de voedselopslag d.m.v. slimmere technologieën en betere aansluiting van de kwaliteitseisen van supermarkten en producenten.⁹
  - Bewustwording van consumenten om voedselverspilling tegen te gaan.

⁸ FAO factsheet 'How much food is lost or wasted'.

⁹ IPCC 2022 - 'Climate Change 2022'; Food System Economics Commission 2024 - 'The Economics of the Food System Transformation'.

De rol van beleggers

Beleggers kunnen een bijdrage leveren aan de voedseltransitie. Om deze bijdrage te kunnen meten en daarover te kunnen rapporteren is het nuttig om concrete doelstellingen te stellen en te bepalen op welke thema's de (beleggings-)focus zal liggen. Wil je als belegger bijvoorbeeld bijdragen aan een gezondere landbouwgrond, het verminderen van ontbossing, minder chemische bestrijdingsmiddelen of slimmere verpakkingsmaterialen? Dergelijke doelstellingen kunnen worden vastgelegd in zogenoemde KPI's, key performance indicatoren, waarmee eventuele impact meetbaar kan worden gemaakt.

Ook de ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties, de Sustainable Development Goals (SDG's), bieden een houvast. Onder andere [SDG's 2, 3, 7 en 13](#) streven naar minder voedselverspilling, meer voedselveiligheid en een gezonder dieet, tegengaan van klimaatverandering en verbeteren van de biodiversiteit. De SDG's bieden beleggers een uniforme manier om bijvoorbeeld fondsmanagers te selecteren en te beoordelen.

Implementeren via beursgenoteerde beleggingen...

Bijdragen aan de voedseltransitie kan door te beleggen in een aandelenfonds waarvoor (beursgenoteerde) bedrijven geselecteerd zijn op basis van de positieve bijdrage die zij leveren. Dan gaat het om ondernemingen die concrete oplossingen bieden voor bijvoorbeeld voedselveiligheid, schoon water en gezondheid en welzijn.

Een bedrijf als het Deense Novonensis (o.a. opgenomen in de [Sustainable Equity Strategie](#) en de [Best Select fondsen](#)) helpt bijvoorbeeld via de enzymen die zij creëren bij het verminderen van voedselverspilling. Dat gebeurt onder andere door verbeterd veevoer, dat meer is afgestemd op de behoefte van dieren, en door verbetering van de houdbaarheid van producten.

Een ander voorbeeld is het Amerikaanse Darling Ingredients (o.a. opgenomen in het [Megatrends fonds](#)) dat gespecialiseerd is in het verzamelen en recyclen van voedselafval tot biogas.

Fondsmanagers kunnen dus bedrijven selecteren die positief bijdragen aan de transitie. En aan de andere kant ook bedrijven uitsluiten die niet of negatief bijdragen. Daarnaast gaan beleggers ook de dialoog (engagement) aan met bedrijven over zaken die beter kunnen, zoals het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen.

...of via private beleggingen

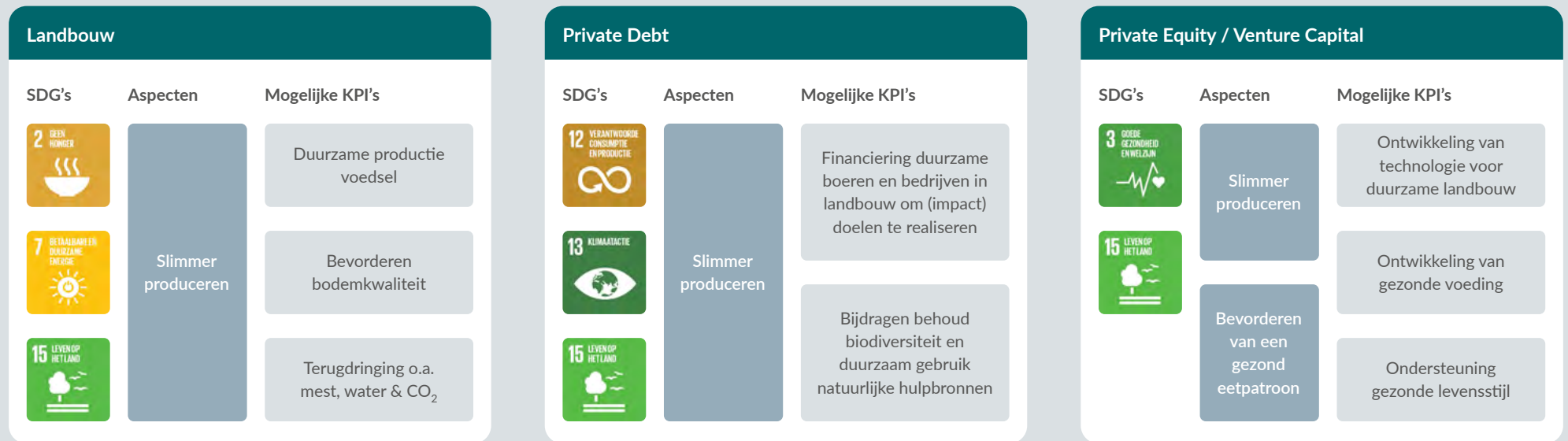
Het is relatief iets makkelijker om aan de voedseltransitie bij te dragen via niet-beursgenoteerde, private instrumenten, omdat beleggers daar vaak meer zeggenschap hebben over hoe hun geld wordt ingezet. Zo kan concrete positieve impact worden bereikt. Beleggers kunnen er bijvoorbeeld voor kiezen om direct te beleggen in landbouwgrond waarop duurzame of regeneratieve landbouwmethodes worden toegepast. Denk ook aan investeringen in Private Debt – waarmee bijvoorbeeld duurzame boerenbedrijven worden gefinancierd. Ook Private Equity beleggingen in kleinere (niet beursgenoteerde) bedrijven die bijvoorbeeld nieuwe gewassen ontwikkelen of een gezondere levensstijl ondersteunen zijn een mogelijkheid.

Op de afbeelding op de volgende pagina ziet u een overzicht van de niet-genoteerde beleggingsmogelijkheden, de mogelijke KPI's en de bijdrage aan de voedseltransitie die hiermee zouden kunnen worden bereikt.

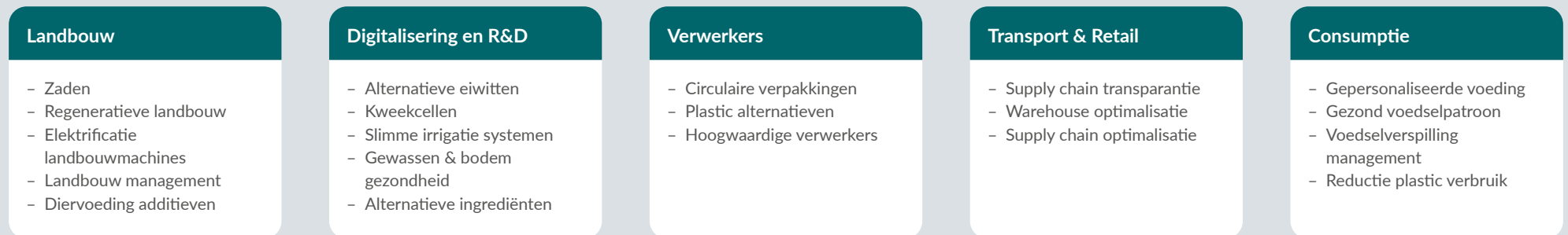
Wilt u meer weten over onze visie op de voedseltransitie en over de mogelijkheden om met uw beleggingen daaraan bij te dragen? Uw contactpersoon bij Van Lanschot Kempen vertelt u graag meer of brengt u in contact met onze duurzaamheidsspecialisten.

Mogelijkheden implementatie via niet genoteerde beleggingen

... door de voedselketen heen

Disclaimer

De informatie die is opgenomen in deze publicatie is uitsluitend bestemd voor algemene doeleinden. Deze publicatie is geen aanbod en u kunt aan deze publicatie geen rechten ontleen. Bij de totstandkoming van deze publicatie hebben wij de grootst mogelijke zorgvuldigheid betracht bij de selectie van externe bronnen. Wij kunnen niet garanderen dat de informatie van deze bronnen die in deze publicatie is opgenomen juist en volledig is of in de toekomst zal blijven. Wij aanvaarden geen aansprakelijkheid voor druk- en zetfouten. Wij zijn niet verplicht de informatie die we hebben opgenomen in deze publicatie te actualiseren of te wijzigen. Alle rechten ten aanzien van de inhoud van de publicatie worden voorbehouden, inclusief het recht van wijziging.

Overige informatie

Van Lanschot Kempen NV is statutair gevestigd aan de Hooge Steenweg 29, 5211 JN 's-Hertogenbosch, KvK nr. 16038212 met btw-identificatienummer NL001145770B01, is als bank geregistreerd in het Wft-register en staat onder toezicht van De Nederlandsche Bank NV (DNB), Postbus 98, 1000 AB Amsterdam, en de Autoriteit Financiële Markten (AFM), Postbus 11723 1001 GS Amsterdam. Eventuele klachten kunt u richten aan Van Lanschot Kempen NV of de afdeling Kwaliteit & Service van het hoofdkantoor, Postbus 1021, 5200 HC 's-Hertogenbosch.

Beethovenstraat 300
1077 WZ Amsterdam
Postbus 75666
1070 AR Amsterdam

T +31 20 348 80 00
[vanlanschotkempen.com/en/sustainability](https://www.vanlanschotkempen.com/en/sustainability)